

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum hoc nomen verbum importet respectum ad creaturam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

est ab altero procedens, q̄ est dispositio genita, & dicit personaliter, sicut & sapientia genita, quàmuis dispositio simpliciter sumpta essentialiter dicatur.

AD QVARTVM dicendum, quod verbum differt ab idea: idea enim nominat formam exemplarem absolute, sed verbū creaturæ in Deo nominat formam exemplarem ab alio deductā. & ideo idea in Deo ad essentiā pertinet: sed verbū, ad personam.

AD QVINTVM dicendū, quod quàmuis Deus maxime dicitur a creatura, cōsiderata proprietate naturæ: tamen Deus est creaturæ exemplar, non autem vna creatura est exemplar alterius. & ideo verbo quo exprimitur Deus, exprimitur omnis creatura, non autem idea qua exprimitur creatura vna, exprimitur alia. Ex quo apparet alia differentia inter ideam & verbum, quia idea directe respicit creaturam. & ideo plurimum creaturarum sunt plures ideæ: sed verbum respicit directe Deum, qui primo per verbum exprimitur, & ex consequenti creaturam, & quia creaturæ secundum quod in Deo sunt, vnum sunt, creaturarum omnium est vnum verbum.

AD SEXTVM dicendū, quod cum dicit Aug. q̄ filius eo dicitur verbum quo imago, intelligit quantum ad proprietatem personalem filij, quæ est eadem secundum rem, siue secundum eam dicitur filius, siue verbum, siue imago: sed quantum ad modum significandi, non est eadem ratio nominum trium prædictorum: verbum enim non solum importat rationem originis & imitationis: sed etiā manifestationis, & hoc modo est aliquo modo creaturæ, in quantum scilicet per verbum creatura manifestatur.

AD SEPTIMVM dicendum, quod verbum est aliquid cuius multipliciter, uno modo ut dicentis, & sic procedit ab eo cuius est verbum: alio modo, ut manifestati per verbum, & sic non oportet, quod procedat ab eo cuius est, nisi quando scientia ex qua procedit, est causata a rebus, quod in Deo non accidit, & ideo ratio non sequitur.

ARTICVLVS V.

Verbum verbum relationem ad creaturam importat.

QVINTO queritur, verum hoc nomē, verbū, importet respectū ad creaturam. & v̄ q̄ non: omne enim nomen, quod importat relationem ad creaturam, dicitur de Deo ex tēpore, ut creator & dominus: sed verbū de Deo ab æterno dicitur. ergo nō importat relationem ad creaturam.

¶ 2 Præt. Omne relatiuū, vel est relatiuum s̄m esse, vel s̄m dici: sed verbum non refertur ad creaturam s̄m esse, quia sic dependeret a creatura: nec iterum s̄m dici, quia oportet q̄ in aliquo casu ad creaturam referatur, quod non inuenitur. maxime enim inueniretur referri per genitiuū casum, ut diceretur verbum est creaturæ, quod Ansel. in Monolo. negat. ergo verbū non importat relationē ad creaturam.

¶ 3 Præt. Omne nomen importans respectum ad creaturam non potest intelligi nō intellecto quod creatura sit actu vel potentia, quia qui intelligit unū relatiuorum, oportet quod intelligat reliquum: sed non intellecto aliquam creaturam esse vel futurā, adhuc verbum intelligitur in Deo, secundum quod pater dicit seipsum. ergo verbum non importat aliquem respectum ad creaturam.

¶ 4 Præt. Respectus Dei ad creaturam, non potest esse, nisi sicut causæ ad effectū: sed sicut habetur ex dictis Diony. c. 2. de diu. nomi. omne nomē connōtans effectum in creatura, commune est toti Trinitati, verbum autem non est huiusmodi. ergo non

importat respectum aliquem ad creaturam.

¶ 5 Præt. Deus nō intelligit referri ad creaturam, nisi p̄ sapientiā, bonitatē, & potentiam: sed omnia illa nō dicuntur de verbo, nisi per appropriationē. cū ergo verbum non sit appropriatum, sed proprium, v̄ q̄ verbum non importet respectum ad creaturam.

¶ 6 Præt. Homo quàmuis sit dispositor rerum, non tamē in hominis nomine importatur respectus ad res dispositas. ergo quàmuis per verbum omnia disponantur, non tamen nomen verbi respectum ad creaturas dispositas importabit.

¶ 7 Præt. Verbum relatiue dicitur, sicut & filius: sed ratio relatio filij terminatur ad patrem, non est. n. filius nisi patris. ergo similiter tota relatio verbi, ergo verbum non importat relationem ad creaturam.

¶ 8 Præt. Secundū Philo. 5. Meta. Omne relatiuū dicitur ad vnum tantū, alias relatiuum haberet duo esse, cū esse relatiui sit ad aliud se habere: sed verbum relatiue dicitur ad patrem. non ergo ad creaturam.

¶ 9 Præt. Si vnum nomen imponatur diuersis secundū speciem, æquiuoce eis conueniet, sicut canis latrabilis & marino: sed superpositio, & suppositio, sunt diuersæ species relationis. si ergo vñ nomē importat vtrāq̄ relationē, oportebit nomē illud esse quæ uocum: sed relatio verbi ad creaturam, non est nisi superpositionis, relatio autē verbi ad patrem est quasi suppositionis, non propter inæqualitatem dignitatis, sed propter principij auctoritatem. ergo verbum importat relationem ad patrem, non importat relationem ad creaturam nisi æquiuoce sumatur.

H SED CONTRA est, quod Aug. dicit in lib. 87. Questio. sic dicens, In principio erat verbum, quod Græce logos dicitur, latine rationem & verbum significat: sed hoc loco melius verbum interpretatur, ut significetur non solum ad patrem respectus, sed ad illa etiam, quæ per verbum facta sunt operatiua potentia, ex quo patet propositum.

¶ 2 Præt. Super illud Psalmistæ, Semel locutus est Deus, dicit glo. semel. i. verbū æternaliter generat, ex quo oia disposita: sed dispositio dicit respectu ad creaturam, ergo verbum relatiue dicitur ad creaturam.

¶ 3 Præt. Omne verbū importat respectū ad id, quod per verbum dicitur: sed sicut dicit Ansel. Deus dicitur dicitur dicitur omne creaturam. ergo uerbum importat respectum ad creaturam, non solum ad patrem, sed ad creaturam.

¶ 3 Præt. Filius ex hoc qd̄ est filius, p̄fecte repræsentat patrem, secundum illud quod est ei intrinsicū dicitur ex suo nomine addit manifestationē, nō p̄fecte autem esse alia manifestatio, nisi sicut manifestatio p̄ creaturas, quæ est quasi manifestatio ad exteras. ergo uerbum importat respectum ad creaturam.

¶ 5 Præt. Sicut dicit Diony. 7. c. de diu. nomi. Deus laudat ut ratio, uel uerbum, quia est sapientiæ & rationis largitor. & sic patet quod uerbum de Deo dicitur importat rationē causæ: sed causā dicitur ad effectum.

ergo uerbum importat respectum ad creaturam.

¶ 6 Præt. Intellectus practicus refertur ad ea, q̄ operatiua sunt per ipsum: sed uerbi diuinum, est uerbi intellectus practici, quia est operatiuū uerbum, ut Damasc. dicit. ergo uerbum dicit respectum ad creaturam. RESPON. Dicendum, quod quicumq̄; aliqua dicitur sic se habent ad inuicem, quod unū dependet ad alterū, sed nō e cōuerso, in eo qd̄ dependet ab altero est realis relatio, sed in eo a quo dependet, nō est relatio nisi rationis tantū, prout. nō potest intelligi aliquid referri ad alterum, quin intelligatur etiā respectus opposit⁹ ex parte alterius, ut patet in scientiis.

3. p. q. 34. artic. 3.

Ca. 3. & 23.

Cap. 7. de diu. nomi. 2. med. illius.

ria, quæ dependet a scibili, & non e converso: unde cū creaturæ omnes a Deo dependeant, sed nō e converso, in creaturis sunt relationes reales, quibus referuntur ad Deū: sed in Deo sunt relationes oppositæ, secundum rōnem tantum. & quia nomina sunt signa intellectuum, inde est, qđ aliqua nomina de Deo dicuntur, quæ importāt respectum ad creaturam, cum tñ ille respectus sit rōnis tantū, vt dictum est. relationes. n. reales in Deo sunt illæ tantūmodo quibus personæ adinuicem distinguuntur. In relationis autem nominibus inuenimus, quod quædā nomina imponuntur ad significandum respectus ipsos, sicut hoc nomen similitudo: quædā vero ad significandum aliquid, ad quod sequitur respectus, sicut hoc nomen scientia imponitur ad significandum qualitatem quandā, quam sequitur quidā respectus. & hanc diuersitatem inuenimus in nominibus relatiuis de Deo dictis, & quæ ab æterno, & quæ ex tpe de Deo dicuntur. hoc. n. nomen pater, quod ab æterno de Deo dicitur, & similiter hoc nomen Dñs, quod dicitur de Deo ex tempore, imponuntur ad significandum ipsos respectus: sed hoc nomen creator, quod de Deo dicitur ex tempore, imponitur ad significandum actionem diuinam, quam cōsequitur respectus quidam: similiter etiam hoc nomen verbum imponitur ad significandum aliquid absolutum, cum aliquo respectu adiuncto: est. n. idem verbum, quod sapiētia genita, vt dicit Aug. nec ob hoc impeditur, quin verbum personaliter dicatur: quia sicut pater psonaliter dicitur, ita & Deus generans, vel Deus genitus. Cōtingit autem, qđ aliqua res absoluta ad plura possit habere respectum, & inde est, qđ nomen illud, quod imponitur ad significandum aliquid absolutum, ad qđ sequitur aliquis respectus, potest ad plura relatiue dici, secundum qđ scientia dicitur in quantum est scientia relatiue ad scibile: sed in quantum est accidens quoddam, vel forma refertur ad scientem, ita etiam hoc nomen verbum, habet respectum, & ad dicentem, & ad id quod per verbum dicitur. Ad quod potest dici dupliciter. Vno modo, secundum conuertentiam nominis, & sic verbum dicitur ad dictum. Alio modo ad rem, cui conuenit ratio dicti, & quia pater principaliter dicit se, generando verbum suum, & ex consequenti dicit creaturas, ideo principaliter, & quasi per se, verbum refertur ad patrem: sed ex cōsequenti, & quasi per accidens, refertur ad creaturam: accidit enim verbo, vt per ipsum creatura dicatur.

AD PRIMUM ergo dicendum, qđ rō illa tenet in illis, quæ important actualem respectum ad creaturam, nō autem in illis quæ important respectum habitualem, & dicitur respectus habitualis, qui non requirit creaturam simul esse in actu, & tales sunt omnes respectus qui consequuntur actus animæ, quia voluntas & intellectus, potest esse etiam de eo quod non est in actu existens: verbum autē importat processionem intellectus. & ideo ratio non sequitur.

AD SECUNDUM dicendum, quod verbum nō dicitur relatiue ad creaturam secundum rem, quasi relatio ad creaturam sit in Deo realiter: sed secundum dici dicitur: nec remouetur quin dicatur in aliquo casu, possum enim dicere, qđ est verbum creaturæ: i. de creatura, non a creatura, in quo sensu Anselmus negat. & præterea si non refertur sicut aliquem casum, sufficit quocumq; modo refertur vtputa, si refertur per propositionē adiunctam casuali, vt dicatur qđ verbum est ad creaturam. s. constitutendam.

AD TERTIUM dicendum, qđ ratio illa procedit de illis nominibus, quæ per se importāt respectum ad creaturam: hoc autem nomen non est huiusmodi, vt ex dictis patet. & ideo ratio illa non sequitur.

AD QUARTUM dicendum, qđ ex illa parte, qua hoc nomen verbum dicit aliquid absolutum, habet habitudinem causalitatis ad creaturam: sed ex respectu realis originis quem importat efficitur personale, ex quo ad creaturam habitudinem non habet. & per hoc patet responsio ad quintum.

AD SEPTIMUM dicendum, quod verbum non solum est id per quod fit dispositio: sed est ipsa patris dispositio de rebus creandis, & ideo aliquo modo ad creaturam refertur.

AD OCTAVUM dicendum, qđ ratio illa procedit de illis nominibus, quæ imponuntur ad significandum ipsos respectus. Nō enim potest esse quod vnus respectus terminetur ad multa, nisi secundum quod illa multa aliquo modo vniuntur, & similiter est dicendum ad nonum. Rationes autem quæ sunt ad oppositum, concludunt quod aliquo modo ad creaturam refertur verbum, non autem quod hanc relationem per se importet, & quasi principaliter, & in hoc sensu concedendæ sunt.

A illis nominibus, quæ per se importāt respectum ad creaturam: hoc autem nomen non est huiusmodi, vt ex dictis patet. & ideo ratio illa non sequitur.

B AD SEPTIMUM dicendum, quod verbum non solum est id per quod fit dispositio: sed est ipsa patris dispositio de rebus creandis, & ideo aliquo modo ad creaturam refertur.

C AD OCTAVUM dicendum, qđ ratio illa procedit de illis nominibus, quæ imponuntur ad significandum ipsos respectus. Nō enim potest esse quod vnus respectus terminetur ad multa, nisi secundum quod illa multa aliquo modo vniuntur, & similiter est dicendum ad nonum. Rationes autem quæ sunt ad oppositum, concludunt quod aliquo modo ad creaturam refertur verbum, non autem quod hanc relationem per se importet, & quasi principaliter, & in hoc sensu concedendæ sunt.

ARTICVLVS VI.
Vtrum res verius in uerbo quam in seipsis sint.
SEXTO quaeritur, vtrū res verius sint in verbo, quam in seipsis. Et videtur qđ non sint verius in verbo: verius enim est aliquid vbi est per essentiam suam, quam vbi est per suam similitudinem: in se autem res sunt per suam essentiam. ergo verius sunt in seipsis quā in verbo. sed diceretur pro tanto sunt verius in verbo, quia ibi habent nobilius esse.

¶ 2 Cōtra, res materialis nobilius habet esse in aīa nostra quā in seipsa, vt dicit Aug. in lib. de Trin. & ramen uerius est in seipsa quam in anima nostra. ergo eadē ratione uerius est in se quam sit in uerbo.

¶ 3 Præt. Verius est id, quod est in actu, quam id, quod est in potentia: sed res in seipsa est in actu, in verbo autem tantum in potentia, sicut artificiatum in arte fice. ergo uerius est res in se, quam in verbo.

¶ 4 Præt. Vltima rei perfectio est sua operatio: sed res in seipsis existentes habent proprias operationes quas non habent vt sunt in verbo. ergo uerius sunt in seipsis quam in verbo.

¶ 5 Præt. Illa sunt solum comparabilia qđ sunt vnus rōnis: sed esse rei in seipsa, non est vnus rōnis cū esse quod habet in verbo. ergo ad minus non potest dici, quod uerius sit in verbo, quam in seipsa.

SED CONTRA, Creatura in creatore est creatrix essentia, ut Ansel. dicit: sed esse increatū est uerius quam creatum, ergo res uerius habet esse in verbo quam in seipsa.

¶ 2 Præt. Sicut posuit Plato ideas rerū esse extra mentem diuinā, ita nos in mente diuina ponimus eas: sed sicut Plato, uerius erat homo separatus homo, quam homo materialis, vnde hominem separatū per se hominē nominabat, ergo & sicut positionem fidei uerius sunt res in verbo, quam sint in seipsis.

¶ 3 Præt.

In corp. art.

2. p. q. 18. art. 4.

Li. 6. de Trin. c. 8. co. 3.

Ansel. in m. nolo. c. 35.

In dialogo. 10. de reprob. bl. in li. 21.